

Reading to Learn-arviointikuvaimet

- Tekstiä tarkastellaan tekstilajin tai tekstilajikompleksin toteutumana.
- Tässä analyysissa käytetään pisteytystä 0–3 p.
- Arvioinnissa on kolme suurempaa kokonaisuutta alaosiointeina, joiden pisteytys menee seuraavasti:

1) TEKSTIN TAVOITE JA TEKSTIN KOKONAISJÄSENTELY (MAKRORAKENNE)

12 p.

- tekstilajin vaiheet ja jaksot

2) MERKITYSTEN TUOTTAMINEN TEKSTISSÄ

24 p.

- ala ja representatiiviset valinnat (6 p.)
- osallistujaroolit ja interpersoonaiset valinnat (6 p.)
- ilmenemismuoto ja tekstuaaliset valinnat (12 p.)

3) MUODOLLISET SEIKAT

12 p.

- kielioppi, oikeinkirjoitus, välimerkit, esitystapa

Yhteensä 48 p.

1) Tekstin tavoite ja tekstin kokonaisjäsentely

Arviointikysymykset: Tekstin tavoite	Pisteet
Miten tarkoituksenmukaisesti kirjoittaja on valinnut tekstilajin tai miten hyvin teksti vastaa tehtävänannon tekstilajia?	0–3 p.
Miten hyvin teksti toteuttaa tekstilajia?	0–3 p.
Tee nopea päätös yleisvaikutelman perusteella.	

Arviointikysymykset: Tekstin kokonaisjäsentely	Pisteet
Eteneekö teksti tarkoituksenmukaisesti vaiheiden kautta?	0–3 p.
Kuinka hyvin jaksot ovat rakentuneet? Eteneekö teksti loogisesti jaksosta toiseen vaiheiden sisällä?	0–3 p.
Vaiheet ovat vakioisia osia tekstilajin kaikissa teksteissä, ja jaksot ovat varioivia osia vaiheiden sisällä.	

Pisteet	yhteensä
Osion 1 pisteet	/ 12 p.

2A) Merkitykset tekstissä: sisältö

Miten hyvin sanoja ja lauseita käytetään tekstin sisällön rakentamisessa?

Yleiskuva tekstilajikohtaisilla kysymyksillä:

- Miten hyvin kirjoittaja ymmärtää ja selventää sisältöä tietotekstissä?
- Miten hyvin kirjoittaja esittää ja kuvailee pääasiaa ja sen alakohtia arvioissa ja kannanotoissa?

Arviointikysymykset: Merkitykset tekstissä ja sisältö (ala)	Pisteet
Käytetäänkö representatiivisia lausetyyppejä osuvasti? Ovatko lauseiden väliset ajalliset, syy–seuraus- yms. suhteet selkeitä?	0–3 p.
Miten sisältösanat ja niiden väliset suhteet (esim. ylä- ja alakäsite, osakokonaisuus) rakentavat tekstin kokonaisuutta?	0–3 p.
Kirjoita sanallista palautetta tai merkitse erityisen onnistuneet sanavalinnat plus-merkillä. Merkitse kysymysmerkillä sanavalinnat, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia.	

Pisteet	yhteensä
Osion 2A pisteet	/ 6 p.

2B) Merkitykset tekstissä: osallistujaroolit

Miten hyvin tekstilajin tavoitteen kannalta tekstissä rakennetaan kirjoittajan ja lukijan suhdetta ja suhtautumista?

Yleiskuva tekstilajikohtaisilla kysymyksillä:

- Kuinka objektiivisesti kirjoittaja onnistuu informoimaan tietotekstin lukijaa?
- Kuinka vakuuttavasti kirjoittaja perustelee kannanoton tai arvion?

Arviointikysymykset: Merkitykset tekstissä ja osallistujaroolit	Pisteet
Miten tarkoituksenmukaisesti kirjoittaja käyttää vuorovaikutukseen liittyviä lausetyyppejä (väite-, kysymys-, käsky- ja huudahduslauseita)?	0–3 p.
Millä keinoin ja miten tarkoituksenmukaisesti kirjoittaja käyttää sanavalintoja tekstilajin mukaiseen kirjoittaja-lukija-suhteen luomiseen (asioiden objektiiviseen esittelyyn, asioiden arviointiin)?	0–3 p.
Alleiviivaa suhtautumisen kannalta avainsanat ja -lauseet. Merkitse kysymysmerkillä valinnat, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia.	

Pisteet	yhteensä
Osion 2B pisteet	/ 6 p.

2C) Merkitykset tekstissä: ilmenemismuoto

Miten hyvin on onnistuttu tuottamaan sopivasti kirjakielinen ja kompleksinen teksti? Miten hyvin on onnistuttu tuottamaan sidosteinen teksti? Miten hyvin kuvat, kuvat ja graafit palvelevat tekstin ymmärtämistä?

Yleiskuva tekstilajikohtaisilla kysymyksillä:

- Onko teksti sopivan kirjakielinen tai puhekielinen?
- Kuinka selkeästi kirjoittaja onnistuu osoittamaan tekstin osien välisiä suhteita ja tuottamaan koossapysyvän tekstin?
- Onko kielen lisäksi käytetty kuvia, kuvioita ja graafeja?

Arviointikysymykset: Merkitykset tekstissä ja ilmenemismuoto	Pisteet
Miten kirjakielistä kielenkäyttö on taitotasoon nähden? Onko puhekieltä käytetty tarkoituksenmukaisesti?	0–3 p.
Onko lause- ja lausekerakenteissa sopivasti vaihtelua taitotasoon nähden, vai ovatko rakenteet liian yksinkertaisia?	0–3 p.
Onko kappaleet, lauseet ja virkkeet kytketty tarkoituksenmukaisesti toisiinsa? Ymmärtääkö lukija, vaikka lauseiden ja virkkeiden väliset yhteydet ovat jääneet implisiittisiksi?	0–3 p.
Onko selvää, kehen tai mihin kussakin lauseessa viitataan?	0–3 p.
Onko kuvia, kuvioita ja graafeja käytetty tarkoituksenmukaisesti?	(0–3 p.)
Kirjoita sanallista palautetta tai merkitse erityisen onnistuneet valinnat plusmerkillä. Merkitse kysymysmerkillä valinnat, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia.	

Pisteet	yhteensä
Osion 2C pisteet	/ 12 p.

3) Muodolliset seikat

Arviointikysymykset: Muodolliset seikat	Pisteet
KIELIOPPI Ovatko lauseet ja muodot kieliopillisesti oikeita?	0–3 p.
OIKEINKIRJOITUS Onko tekstissä usein käytetyt, keskeiset sanat kirjoitettu oikein? Onko harvemmin käytetyt sanat kirjoitettu oikein?	0–3 p.
VÄLIMERKIT Käytetäänkö välimerkkejä oikein taitotasoon nähden?	0–3 p.
ESITYSTAPA Onko kappalejako merkitty? Onko ulkoasu selkeä?	0–3 p.
Tee nopeat päätökset muodollisista seikoista. Korjaa virheet tarpeen mukaan. Välillä voi keskittyä muutama osakohtaan, joka tuottaa opiskelijalle vaikeuksia.	

Pisteet	yhteensä
Osion 3 pisteet	/ 12 p.

Lähteet:

Shore, Susanna & Rapatti, Katriina 2014. Tekstilajikonaisuudesta yksityiskohtiin – miten arvioida oppilaiden tekstejä? Teoksessa Susanna Shore & Katriina Rapatti (toim.) *Tekstilajitaidot : Lukemisen ja kirjoittamisen opetus koulussa*. s. 121–142. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.